

Never say never hovoria Angličania a hoci som sa v poslednom čísle *Kolínskych listov* nezaväzoval, že už s týmto slovenským občasníkom nebudem pokračovať, predsa len som pre to uviedol dosť dôvodov. Aj keď sa tie nezmenili, vyskytli sa nové situácie kde si myslím, že by som predsa len mal prikladať svoj hlas aj v slovenčine, aj keď dosť “volajúci na púšti” keďže nemám prístup k väčšej publicite a v tom ako sa zviditeľniť v sociálnych sieťach sa už nevyznám.

O aké nové situácie ide? Kto sledoval moje štyri *Cologne Letters* vie, že som sa v poslednom čísle odchytil od abstraktnej svetonázorovej tématiky, ktorú som si bol predsavzal, lebo sa objavili dve témy, ktoré sa mi zdali pálčivejšími. Prvou témou je, heslovite, Ukrajina a nebezpečie pre svetový mier, ktorý plynie z udalostí tam po 22. februári 2014, druhou je pápež František a nádej pre katolícku cirkev, ktorá plynie z jeho iniciatív, vrátane dvoch Synod o rodine, aj keď naráža na zdráhavosť, či dokonca odpor, zo strán, vrátane hierarchie, kde by to človek nebol očakával. Prevažne týmto dvom témam aj chcem venovať tieto, prípadne aj nasledujúce, *Kolínske listy*. Aj keď neidem prekladať do slovenčiny čo som napísal v *Cologne Letters 4*, pre zrozumiteľnosť sa niektorému prelínaniu textov nemožno vyhnúť.

Schyl'uje sa sa k novej svetovej vojne: studenej, vlašnej alebo nebodaj ...?

Myslím, že sme na prahu udalostí, resp. zmeny možných perspektív nazerania na svetovú situáciu, porovnateľných s udalosťami roku 1989 či 11. septembra 2001. Možno je to iba starecké hodnotenie politických “tektonických posuvov”, keď už neplatí jasné rozlíšenie medzi pravičiarom a ľavičiarom, slobodným a neslobodným svetom atď ako sme si kedysi zvykli.

Začalo to v Kyjeve 22. februára 2014, keď iniciatívu nad politickým Majdanom v Kyjeve prebrala *Victoria Nuland*, americká námestkyňa ministra zahraničia (presnejšie tí čo stoja za ňou). Jej tajne odpočutý výrok “fuck the EU” aj symbolizoval americké presadenie sa voči EU vo veci Ukrajiny. Tým bola aj zlikvidovaná, dovedy nádejne vyzerajúca sprostredkovateľská akcia ministrov zahraničia Nemecka, Francúzska a Poľska. Tento prevrat sa zrejme stal s nemým — aj menej nemým — súhlasom väčšiny Ukrajincov, aj keď nie všetkých, hlavne na ukrajinskom východe. Nevieť však, či budú Ukrajinci nadhlo spokojní s tým, že si vymenili (resp. dali vymeniť) pro-ruských oligarchov a prisluhovačov za oligarchov a prisluhovačov pro-amerických.

S americkým vstupom do konfliktov zrejme súvisí aj Porošenkovo bombardovanie Donbasu, ruský aj vojenský vstup do konfliktu vrátane protizákonnej anexie Krymu a tragédia zostrelu MH17. Namiesto toho aby výtržníkov riešila polícia a ak to nešlo (zrejme aj pre viditeľnú či neviditeľnú podporu Ruska) tak *jednať a nie bombardovať vlastné obyvateľstvo* à la Sadam Hussain alebo Assad! Donbaskí opolčenci (separatisti) spočiatku chceli iba federalizovanie Ukrajiny (ani Putin nechcel viac) aby si Ukrajina ako tak zachovala neutralitu a mimo iné nebola ohrozená ruská námorná základňa v Sevastopoli na Kryme. Dnes už opolčenci chcú viac a možno sa ich požiadavky vymkli aj z Putinových rúk.

Na Slovensku sa kedysi žartovalo, že pre Slovákov najlepšie by bolo keby sa stali americkou kolóniou. Ukrajinci, zdá sa, tento slovenský žart vzali vážne. Situácia aká sa vyvinula na Ukrajine, a nepriamo i v celej Európe, však nie je na žartovanie.

Najprv niečo na okraj ukrajinského národného dilema ako ho vidím, hoci dnes problém už dávno prerástol ukrajinský rámec. Slováci boli historicky príbuzní s Maďarmi, presnejšie s Uhorskom, a jazykove s Čechmi. Mentalitne mali — aspoň teda

donedávna — tiež v niečom bližšie k Maďarom, v niečom bližšie k Čechom. Nakoniec prevládla slovanská spolupatričnosť, hlavne ale politická situácia v roku 1918. Toto tu uvádzam iba aby som poukázal na ukarajinskú nielen hospodársku a geopolitickú ale aj kultúrnu tragédiu. Ukrajinci nemajú ako Slováci voľbu (medzi maďarským historickým a českým jazykovým príbuzenstvom): Rusko je ich najbližší mocný príbuzný aj po historickej aj po jazykovej stránke a samozrejme aj po zemepisnej a zatiaľ aj ekonomickej. Preto aj ich národné povedomie má silnejšie schizofrenické prvky ako u Slovákov. Pravda, Slovákov nik nestaval do osudovej voľby ako Ukrajincov: Najpr sa museli rozhodnúť *ekonomicky* medzi krivajúcim Ruskom a nakoniec už tiež krivajúcou EU, potom *politicky* ba *i vojensky*, medzi Ruskom a USA.

Čo má spoločné oficiálne prezentovaná pro-americká verzia udalostí na Ukrajine s inými, zjavne pro-ruskými, ktorých je dnes na internete tiež neúrekom, a to nielen v ruštine? Okrem toho, že sú obe tendenčné — v miere u západných médií doposiaľ nevidanej — obe vidia EU, a nepriamo celú Európu, ako iba nielen vojensky ale aj politicky impotentného zajatca amerických záujmov. Ako to nedávno povedal na jednej talk show *John C. Kornblum* bývalý americký veľvyslanec v Nemecku: “Naša chyba bola, že sme mysleli, že máme Rusko pod kontrolou.” Nuž teda EU už majú — lebo len tak mohli donútiť EU k sebeškodiacim sankciám proti Rusku — a ešte len budú mať ak sa uskuotoční TTIP¹, ak tomu dobre rozumiem.

Ide tu o Európu, o ktorej sv. Ján Pavol II. napísal, že dýcha dvomi pľúcami: západnými a východnými (*de facto* slovanskými). USA sa asi bojí hospodárskeho prepojenia Európy na Rusko, aj keď nie kvôli tým dvom kresťanským pľúcami o ktorých hovoril JP II, ale z dôvodov geopolitických, možno aj kultúrnych (nechť k rodovej ideológii po slovanských skúsenostiach s triednou ideológiou, ktoré USA nemá), iste však hospodárskych, kde Rusko so svojou zásobou surovín mohlo dobre dopĺňovať napr. Nemecko s jeho technologickým know-how. Pre USA, presnejšie pre tých, ktorí riadia jej politiku, je zdá sa výhodnejšie nahnať Rusko do náručia Číny a podržať si Európu, teda EU, vo svojom “náručí”, ako čeliť tomuto európsko-

ruskému hospodárskemu prepojeniu. Pritom Rusko, už len pre jeho kresťanský základ, ale aj ako predsa len ešte veľmoc — Nemci majú pre to slovo *Großmacht*, čo je trochu menej ako *Weltmacht*, výraz, ktorý sa dnes rezervuje iba pre USA a Čínu — môže/mohlo byť užitočným spojencom USA pri riešení problémov na Blízkom východe do ktorých sa USA stále viac zamotáva. Namiesto toho sa však americká európska stratégia radšej zameriava na využívanie historických predsudkov a strachov aby vrazila klín — baltské štáty, Poľsko, Rumunsko a teraz už samozrejme aj Ukrajina — medzi tieto dve “pľúca” Európy.²

Ak účelom US stratégie — hospodárskych sankcií či otvorených huckaní na vojnu medzi Ukrajinou a Ruskom — je aby padol Putin podobne ako padol Saddam, Gaddafi, ako chcú aby padol Assad, čo chcú dosiahnuť? Zdá sa, že tí čo huckajú Ameriku do stále nových konfrontácií s Putinom nemajú stratégiu čo vlastne chcú dosiahnuť. Azda okrem mútnej vody destabilizácie v ktorej dúfajú, že budú môcť loviť (ruské prírodné bohatstvá, ktorých má neúrekom aj keď ich ešte nevie plne využiť). Je naivné si myslieť, že pádom Putina by sa im podarilo tam nasadiť pro-amerického prezidenta. To sa im nepodarilo v tých iných krajinách (hoci v Ukrajine sa zdá, že zatiaľ áno). Rusi však s tým už majú skúsenosti v osobe prezidenta-tajrlíka *Yeltsina*, a ani tí rozumní Rusi, a ešte menej nerozumní nacionalisti, by neprizerali nečinne ak by situácia sa mala vyvíjať zasa tým smerom k nejakej yeltsinovskej anarchii spojenej s výpredajom ruských záujmov americkým.

Obama teraz po voľbách keď Republikáni už ovládajú obe komory Congressu je osobne aspoň vnútropoliticky *de facto* impotentný, *lame duck* ako sa vraví. Čo sa týka zahraničnej politiky — konkrétne dráždenia Putina manévrami NATO pod jeho oknami — bude tlak neocons a iných vojnychtivých jastrabov na neho ešte silnejší. Títo sa mu pomstili za jeho káhirský prejav po nástupe k moci v roku 2009, kde vystieral k Arabom priateľskejšiu ruku. Obama nastupoval ako symbol nádeje po debilsky vyzerajúcom (a hovoriacom) Bushovi a do dejín bude asi odchádzať ako ešte menej populárny prezident než jeho predchodca: dnes má 40% *appro-*

¹ Transatlantic Trade and Investment Partnership

² Pre popis tejto stratégie pozri napríklad článok amerického politického stratéga *George Friedmana*, alebo aj tu (oboje v angličtine).

val ratings (porovnaj s vyše 80% ktoré má u Rusov po kyjevskom puči stále Putin).

Pravda, druhým hlavným hráčom je a ostáva Putin. Situácia sa stále mení, najmä teraz po G20 stretnutí v Brisbane ³ a následujúcom sydneyjskom vystúpení *Angely Merkel*, keď prestala aj len predstierať, že sa snaží o sprostredkovanie medzi Putinom a tými, ktorí hýbu americkou politikou. Som však stále presvedčený, že Putin bol od začiatku motivovaný predovšetkým dvomi vecami:

(a) Sebeobrana Ruska, kam patrí aj protizákonné zabranie Krymu s jedinou nezamrzajúcou ruskou námornou základňou v Sevastopole. Ide o strach, že tí čo chceli exportovať demokraciu na americký spôsob do Afganistanu, Iraku, Líbie, Egypta, Sýrie a teraz aj pred ruským prahom, teda do Ukrajiny, všade priniesli iba zmätok, a ak niekto z toho ťažil nebola to “demokracia” naivne nahuckaných mladých ale islamisti. Teda na Ukrajine islamisti (zatiaľ?) nehrozia, zmätok a utrpenie na masovej škále však áno. A teraz ďalšou krajinou, kam chcú takýmto spôsobom exportovať “demokraciu” má byť Rusko?

(b) “Zhrdená láska k Európe” — vid’ jeho vízia Európy “od Lisabonu po Vladivostok”. Myslené samozrejme ekonomicky, nie zemepisne a iba nepriamo i kultúrne (kresťanské základy). Jeho Eurázijská hospodárska únia mala byť videná ako partner, nie protivník EU, čo teraz zdá sa definitívne padlo. Rusko už nie je svetovou veľmocou. Svetové veľmoci sú len dve: USA a Čína a práve proti Číne sa Putin svojou Eurázijskou úniou chcel profilovať. Viem, zjednodušujem, myslím však, že ak by si Putin mohol voľne vybrať medzi európskou a ázijskou/čínskou orientáciou volil by európsku z ekonomických, kultúrnych a možno aj iných dôvodov. Toto mu bolo teraz prekazené a je zrejme aj za to zatrpklý.

Ešte v septembri 2013 vystríhal Putin dobromyseľne západ pred *Islamským štátom* v [článku](#) ktorý končí apelom:

Moje pracovné aj osobné vzťahy s prezidentom Obamom sú poznačené narastajúcou dôverou. Oceňujem si to. Pozorne som si preštudoval jeho utorňajší prejav k národu. Tu by som však skôr nesúhlasil s jeho americkou výnimočnosťou (American exceptionalism)

kde vraví, že americká politika je “to, čo robí Ameriku výnimočnou. To je to, čo nás robí výnimočnými.” Je extrémne nebezpečné vyzývať ľudí aby sa videli ako výnimoční akákoľvek je pre to motivácia. Jestvujú veľké krajiny a malé krajiny, bohaté a chudobné, s dlhodobými demokratickými tradíciami a krajiny, ktoré ešte stále hľadajú svoju cestu k demokracii. Aj ich politické praxe sa líšia. Sme všetci rozliční, ale keď si pýtame božie požehnanie nesmieme zabúdať, že nás stvoril rovnocenných.

Kto vie, koľko Američanov sa zamyslelo nad výrazom “výnimočný” národ; bohužiaľ v tridsiatych rokoch minulého storočia sa primálo Nemcov zamyslelo nad výrazom “nadradená rasa” a dnes vieme kam to viedlo.

Mimochodom, čo majú spoločné Gerhard Schröder, Helmut Schmidt, Helmut Kohl, Hans-Dietrich Genscher, Michail Gorbatčov, a Henry Kissinger okrem toho, že sú to všetko starci, ostrieľaní bývalí politici, ktorí už nemusia brať ohľad na svoju kariéru či reputáciu? Nuž to, že vystríhajú pred nebezpečím súčasnej západnej/americkej politiky aj keď asi nie všetci a nie vo všetkom to vidia presne tak ako ja. Myslím však, že sa vedia dívať racionálnejšie na post-komunistické Rusko, podobne ako sa mnohí po 1945 naučili racionálne dívať na post-nacistické Nemecko. Aj keď sa všetci nacisti z Nemecka v roku 1945 naraz nevyparili, podobne ani komunisti v roku 1989 z Ruska. Napriek tomu, že u mnohých prežitá trauma a emocionálne putá k minulosti dlho nedovoľovali a nedovoľujú triezvo sa dívať na zmenenú situáciu.

V roku 1989 Gorbačov v *Rade pre Európu* — združujúcej 47 európskych národov, menších i väčších vrátane Ruska — hovoril o spoločnom európskom dome a nedávno i pápež František na tom istom pódiu použil metaforu polyédra (mnohosten, polyhedron):

Európsku multipolaritu nemožno chápať ako sféru, kde všetko je rovnaké a usporiadané ... ale skôr ako polyéder v ktorom harmonická jednota všetkých zachováva partikulárnosť jednotlivých jeho zložiek.

Narážka na príslušnosť aj veľkého Ruska k Európe? Každopádne polyéder nemusí byť pravidelný, steny rovnako veľké. Možno túto jednotu v nerovnakosti politických vplyvov mal na mysli aj pápež.

³ Jedna CNN reportáž o tomto stretnutí sa objavila pod nadpisom “Punchbag Putin beats hasty retreat” (*punchbag* je to kožené vreco na ktorom trénujú boxeri). A keď tu na TV ukazovali Obamu pri jeho prejave v Brisbame ako vravel “jeden z našich princípov je, že nevpadneme (don’t invade) do iných krajín”, nemecký preklad mal “demokratických krajín”, lebo zrejme aj prekladateľ si uvedomil ako smiešne musia znieť takéto slová o invázii z úst amerického prezidenta.

K storočnici Dr Imricha Kružliaka

Dňa 8. decembra sa dožíva v neobvyklej duševnej sviežosti svojich požehnaných stých narodenín nestor slovenskej politickej emigrácie publicista, historik a básnik *Dr. Imrich Kružliak*. Mal som česť byť s ním v písomnom aj osobnom styku po niekoľko desaťročí v emigrácii i po 1989 a mnohé z mojich myšlienok na témy rozvádzané v *Kolínskych listoch* sa vyvíjali aj pod vlivom jeho publikácií a osobnej korešpondencie.

Tieto *Kolínske listy* sú príliš skromným rámcom pre prezentáciu a ohodnotenie Kružliakovho príspevku do slovenskej literárnej i politickej kultúry, nehovoriac o tom, že by som toho ja sám ani nebol schopný. Tohoto sa už musia ujať iní, povolanejší na povolanejšom mieste. Namiesto toho by som naviazal na niečo, čo som písal, a nepriamo adresoval aj jemu, pred tridsiatimi rokmi.

Vo svojom príspevku *Kríza slovenského myslenia* (Fidei et Patriae: Jubilejník na počesť 80. narodenín Františka Vnuka, ed. Jozef M. Rydlo, Libri Historiae 2008, str. 414) reaguje Kružliak na hmlivý článok istého *Jaroslava Straku* v Slovenských pohľadoch (roč. IV + 120, 2004 č. 1, str. 133-134) slovami:

“mal to byť, a aj bol, posmešný útok na slovenskú emigráciu po druhej svetovej vojne. Ani táto emigrácia (hoci tu išlo o politických utečencov, ktorí neutekali za chlebom, ale z totality do slobody) sa nepovažovali “za hrdinov”

a vymenúva dlhý rad politicky činných emigrantov, medzi ktorými predné miesto samozrejme patrí samotnému jemu, Kružliakovi.

Ja do tohoto zoznamu určite nepatrím, ale ako *outsider* som predsa len roku 1984 — keď mnohí z nich odchádzali, či chceli odísť, zo zdanlivo bezvýchodiskovej politickej ba i kultúrnej emigrantskej scény — napísal výzvu *Neodchádzajte ešte*, mysliac tým predovšetkým na vtedy 70-ročného Kružliaka. [Toto som našiel medzi starými rukopismi, bohužiaľ bez udania, kde to bolo uverejnené.] Dnes, o tridsať rokov neskôr, to stále platí, pravda iba v prenesenom slova zmysle: beda Slovákom ako národu ak by mal odísť aj Kružliakov (a iných politických emigrantov) myšlienkový odkaz. Ak by mal ich príspevok do slovenského kultivovaného

politického a kultúrneho myslenia ostať iba ako muzeálny exponát, ako nepochopený slovenský (emigrantský) idealizmus dvadsiateho storočia.

Svojej výzve som predoslal citát od *Štefana Zweiga*: “Aj ako porazení splnili tí, čo prišli priskoro, zmysel nadčasového ideálu. Lebo aj tým, že má svedkov a oddaných, ktorí pre ňu žijú, ostáva idea na svete živá.” A ďalej som písal:

Tieto riadky sú akýmsi pokusom hovoriť z pozície mladšej, či skôr strednej, generácie [v roku 1984 som mal 47 rokov]. Nie sú venované natoľko pamiatke ako pamätníkom Slovenskej republiky (1939-1945), medzi ktorých patria priamo či nepriamo i signatári *Generačného vyhlásenia* (Bulletin SKS 64, september 1984).

Keď sme sa tu tiež ako utečenci objavili pred šesťnástimi či menej rokmi a hrozilo nám nebezpečie, že kultúrne a svetonázorovo zablúdime v tomto labyrinte slobodného sveta, boli ste to vy, starší Slováci, ktorí ste nám pomáhali nájsť svoje slovensky sebavedomé a ľudsky dôstojné miesto v emigrácii. Napriek tomu, že sme často vo vašich postojoch videli bremeno malého národa, ktorý história vrhla na stranu porazených v druhej svetovej vojne, či už sa to prejavovalo príliš sentimentálnym lipnutím na symboloch z minulosti, či celkovou zatrpkosťou, obzvlášť vo vzťahu k dvom susedným národom. Pribúdajúcimi rokmi sa však človek učí byť uznanlivejší a tolerantnejší a tak i v nás je stále menej kritickosti a viac uznania a obdivu k tým, od ktorých nám prichodí preberať štafetu.

Avšak odovzdávanie štafety od staršej generácie, s jej arzenálom skúseností a z nich plynúcou zdravou skepsou, generácii mladšej, so svojím potenciálom pre absorbovanie a spracovanie nových skúseností, je procesom pozvoľným a prenáhlenosť z jednej či druhej strany, či dokonca snaha preskočiť jednu generáciu, môže mať za následok stratu komunikácie. U staršej generácie to musí znamenať iba postupné uvedomovanie si, že už nie sú schopní sami viesť zodpovednosť. U mladšej iba postupné preberanie tejto zodpovednosti pri uvedomovaní si, že čoskoro tu nebudú tí starší čo by sa starali o naväzovanie pojítkov medzi netrepezlívm idealizmom mladých a tvrdou realitou.

Tu sme však pri tragédii našej generácie — ak odhliadneme od tých, ktorí už vyrástli v slobodnom svete a pri všetkej ich nenahraditeľnosti pre udržovanie slovenského ducha v zahraničí predsa už len stratili organické spojenie s tepom slovenského života v slovenskej vlasti: Socialistická škola z nás vychovávala kultúrnych, svetonázorových a náboženských *zombies*, mnohých bohužiaľ aj úspešne. Tým je v emigrácii súdené intelektuálne i svetonázorovo pasívne dožiť život “na slobode” ako zajatci konzumeristického ošial’u. Ale aj u tých odolnejších či šťastnejších z nás je proces duchovného dozrievania a uvedomovania si zodpovednosti za svoj rod veľmi spomalený. Sme obeť systému, ktorý spupne zdevalvoval najprv národné a potom i všetky morálne či iba ľudské hodnoty, systému pred ktorým vy starší ste unikli dátumom svojho narodenia či odchodu do emigrácie.

Preto hociako sa svojim vekom už azda cítite oprávnení unikať, apologeticky či iba sentimentálne, do spomienok z minulosti, neodchádzajte ešte. Hociako vám nemožno upierať právo už menej a menej zúčastnene nás vystríhať pred nebezpečením národnej a náboženskej ľahostajnosti, neodchádzajte ešte. Hociako je pochopiteľné, že viac a viac cítite už akoby iba rezignovane vyznávať svoju vernosť starým snom a ideálom, neodchádzajte ešte. Tieto vaše sny a ideály v neskostna-

telej forme sú nám potrebné aby sme na nich stáli, či organicky naväzovali, naše sny a ideály, usposobené našej dobe a perspektívam. To je predsa tá štafeta. Neodchádzajte, dokiaľ ste nám ju úplne neodovzdali.

Síce každá iným spôsobom, predsa len sú obe naše generácie obeťami toho istého osudu. Potrebujeme sa navzájom, potrebujeme spoločnú vieru v ten nadpriestorový a nadčasový ideál kultúrnosti a nábožnosti, ktorý pretvoril aj tisícročné slovenské etnikum v autentický stredoeurópsky národ. Tí na Slovensku, i vy v emigrácii. *Aussi y a-t-il des pertes triomphantes à l’envi des victoires* [Jestvujú aj triumfujúci porazení, ktorým víťazovia závidia] povedal kedysi *Michel de Montaigne*.

Toľkoto z môjho rukopisu z roku 1984. Ja dnes už tiež nepatrím k “mladšej či strednej generácii”. Možno však tieto riadky napovedia niečo tým, ktorí k nej dnes patria, aj keď už nie je treba politickej emigrácie.

Rok 1989 aj keď nepriniesol úplné naplnenie týchto snov a ideálov, čo sa týka triumfujúcich porazených mal Montaigne pravdu. A azda má aj odpoveď pre posmeškárov ako spomínaný Straka nad teraz už nielen Kružliakovou, ale aj mojou generáciou emigrantských idealistov-starcov.

Katolícka nádej zvaná František

V týchto *Kolínskych listoch* som neraz písal o krízi v Cirkvi, čím som iste nebol originálny. Asi ani tým, že som sa zastával Benedikta XVI. — univerzitného profesora na Petrovom stolci, s ktorým som *a priori* sympatizoval ako “čistý” matematik, dobre oboznámený s obvineniami z nepraktičnosti až zbytočnosti “čistej” vedy. Nuž takáto kritika by aj naozaj bola oprávnená, ak by na takúto “čistú” matematiku nenadväzovala matematika aplikovaná pre iné, praktickejšie, vedy a technologickú prax (aj keď často špecialista na “čistú” matematiku nie je špecialistom na “aplikovanú” matematiku a naopak). Toto ma napadlo skoro po zvolení Františka, preto som aj tweetoval: >> Aplikovaná matematika sa zakladá na čistej matematike včerajška. Františkov “aplikovaný pontifikát” sa zakladá na “čistom pontifikáte” Benedikta XVI.<<

Od tej doby sa o Františkovom pontifikáte už vie oveľa viac. Čo sa týka *ad extra* (vo vzťahu k neka-

tolíckemu svetu) bol tento prijímaný celkove pozitívne, rozhodne viac ako pontifikát jeho predchodcu. Čo sa týka *ad intra* (vo veciach katolíckej morálky a pastorácie) u jedných s nádejplným nadšením, u druhých s rozpakami a nepochopením. Boli však aj takí — obyčajne označovaní ako konzervatívni, “uzavierajúci sa do napísaného slova” (Františkov výraz) — ktorých nespokojnosť s pápežovým častým dôrazom na milosrdenstvo a s jeho narážkami na potrebu niečo prispôsobiť súčasnej dobe sa zdá že je podobne motivovaná ako protesty ráno najatých robotníkov proti tomu aby hospodár vyplatil rovnakú mzdu aj tým najatým podvečer (Mt 20:1-16).

Títo poslední, ktorí sa nevedia zmieriť s tým, že nový pápež môže nielen prispôsobiť dobe inštrukcie k pastoračnej praxi, ale nebodaj aj upraviť niektoré praktiky uplatňovania cirkevných predpisov, sa vykryštalizovali obzvlášť po Synode o rodine

5.-19.októbra.⁴ Tí najskalnejší medzi nimi sú napríklad churchmilitant.tv/, LifeSiteNews.com, crisismagazine.com, ktorých viac menej pravidelne sledujem. (Sú mi predsa len bližší ako pokrokárske, explicitne namierené predtým proti Benediktovi teraz však postupne aj proti Františkovi.) Niekedy bránia cirkevné či dokonca Ježišovo učenie, sice nie proti pápežovej osobe, ale proti tým, ktorí ... nasledujú rôzne formulácie viac či menej doslovné citáty z Františkových interview či dokonca z jeho *Evangelii Gaudium*, slovo *milosrdenstvo* spomínané v rôznych nelichotivých kontextoch atď. Alebo snahy stavať pápeža a tých čo sú na jeho strane do protirečenia so [sv. Jánom Pavlom II.](#), alebo [Benediktom XVI.](#) rôznymi krkolomnými interpretáciami ich učenia. To posledné je obzvlášť nepekne, keďže ide zrejme o psychologický tlak, aj keď neúspešný, na staručkého emeritného pápeža. Je treba mať naozaj silný žalúdok na sledovanie [nie-ktorých výpadov Michaela Vorisa](#) z churchmilitant.tv. U tých druhých dvoch je to však škoda, že sa takto kontroverzne prejavujú *ad intra*, namiesto toho aby sa držali svojej užitočnejšej práce, informovať publikum, hlavne katolícke, o prehmatoch nastupujúcej rodovej ideológie a iných prejavov "kultúry smrti".

O Františkovi a Synode som písal podrobnejšie v *Cologne Letters* č. 2 a č. 4 a tu by som iba zopakoval svoje dve asociácie.

Niekedy v osemdesiatych rokoch kardinál *Carlo Maria Martini* porovnával anglosaský s európskym prístupom k otázkam morálky: zatiaľčo tí prví sa predovšetkým pýtajú "čo je a čo nie dovolené", tí druhí "aký je ideál o ktorý by som sa mal snažiť". Neide o anglicko-európske rozpory⁵ ale o uvedomenie si tejto psychologickéj rozdielnosti prístupov, ktorá môže mať priemet i do pastoračnej praxe, napríklad pri posudzovaní či v danom prípade ide o ťažký či iba všedný hriech. František v tomto

zmysle zdá sa byť skôr "európsky" a jeho morali-zujúci kritici skôr "anglosaskí".⁶

Druhý pohľad sa vztahuje na odpoveď môjho melbournského arcibiskupa niekedy okolo 1970 po tom čo do neho novinári príliš dobiedzali (išlo tiež o otázky sexuálnej morálky): "Ak neviete pochopiť žiadnu inú odpoveď iba ÁNO alebo NIE, tak odpoveď musí byť NIE." Myslím, že takto možno odpovedať i na mnohé otázky, ktoré sú dnes predkladané, hlavne okolo Synody: "Ak nevieš pochopiť odpovede ktoré natieňuje, no po Synode 2015 zrejme aj explicitne sformuluje, František iba v ich simplistickej forme SMIEM alebo NESMIEM, potom ži a rob tak ako ti kážu tvoji obľúbení kňazi či biskupi, predovšetkým ale tvoje svedomie. Nepoučuj však, tobôž neodsudzuj, tých ktorí majú väčšiu zodpovednosť za "fungovanie" celej Cirkvi, väčšiu skúsenosť s katolíckou praxou a hlbšie porozumenie pre konkrétne situácie konkrétnych veriacich, často dané nepriaznivými okolnosťami za ktoré nesú len čiastočnú alebo žiadnu zodpovednosť. A predovšetkým nesnaž sa poučovať, hociako nepriamo, samotného pápeža, predtým Benedikta XVI. teraz Františka (aj keď predtým tými poučovateľmi boli skôr liberalistickí rebelanti, dnes skôr zatvrdlejší moralisti). Toto by malo platiť pre laikov-aktivistov, konzervatívnych či pokrokárskych. Kňazi a iní v pastoračnej praxi by si zasa nemali myslieť že sú múdrejší ako "[nejaký pápež](#)" už či s ním *a posteriori* súhlasia alebo nie.

Áno, ani Bezák ani Burke, ani [neposlušníci](#) ani [povstalci](#), ale František, lebo on je tým Božím prstom ukazujúcim na východisko z krízy, v ktorej sa Cirkev nachádza.

Organizovali sa petície na podporu Benedikta, ba dokonca aj [Bezáka](#) a [Burka](#). Prečo nie aj na podporu (nie s rôznymi požiadavkami sprava i zľava ako už cirkulujú v USA) Františka?

⁴ Ich hlavným reprezentantom z hierarchie bol a je americký kardinál *Raymond Burke*, tvrdiaci, že Cirkev je naraz bez kormidla a je treba aby sa pápež jasne vyjadril (že nechce žiadne zmeny). Nuž František sa ani nemohol jasnejšie vyjadriť ako tým, že *Burka* 8. novembra odvolal z funkcie prefekta Najvyššieho tribunálu apoštolskej signatúry.

⁵ Mne to hneď pripomenulo, že v inštrukciách pre písomné skúšky, ja som menoval podmienky pre dosiahnutie perfektnej známky, môj škótsky kolega minimálne podmienky proti prepadnutiu. Ja som sa sústredil na ideál, on na prežitie. Konkrétnu prácu sme samozrejme známkovali približne rovnako. Bolo by totiž nespravodlivým vyžadovať perfektnosť u všetkých študentov.

⁶ Nakoniec aj kardinál *Burke* je Američan a človek sa pýta či ten istý pocit "výnimočnosti", ktorý vedie k vráždaniu klína medzi EU a Rusko, nie je jednou z pohnútok aj moralistickej opozície proti myslou i srdcom otvorenejšiemu Františkovi.